

Mutacije

Prof. Aleksandra Babović
JU SSŠ "Spasoje Raspopović"

Ishodi učenja:

- Tokom učenja učenik će moći da:
  - objasni promjene genetskoga materijala (genske i hromozomske)
  - razlikuju promjene u strukturi i broju hromozoma (autozomne i polne hromozome)

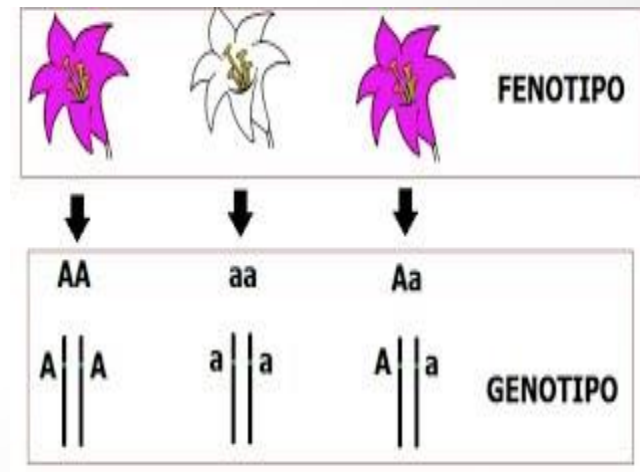
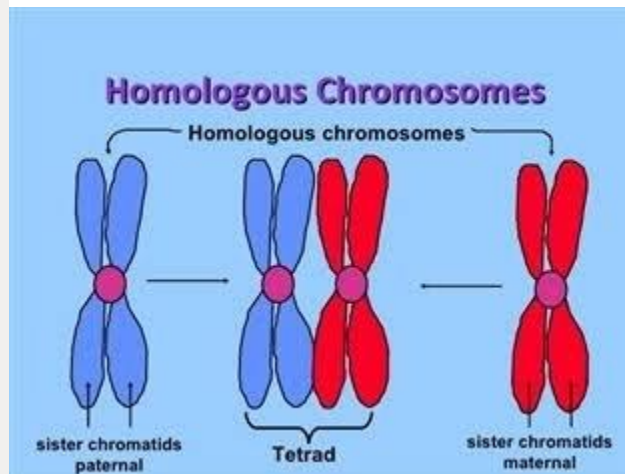
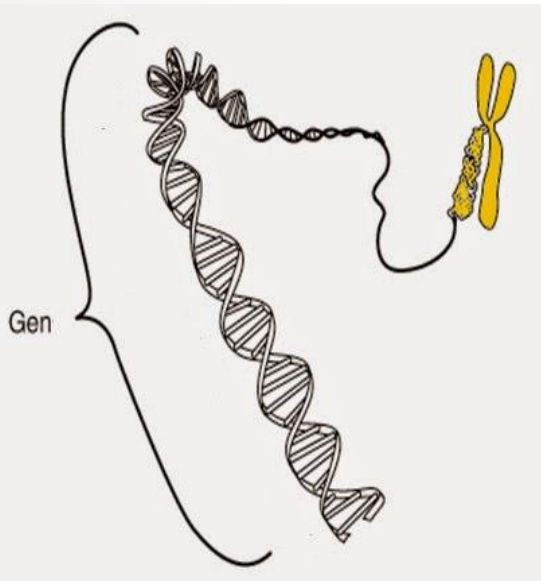
Zašto je značajno steći znanja iz ove oblasti?

- Da bi shvatili da mutacije mogu biti pozitivne kad imaju značaj za opstanak, i da mutacije mogu biti negativne i dovedu do pojave nekih bolesti.

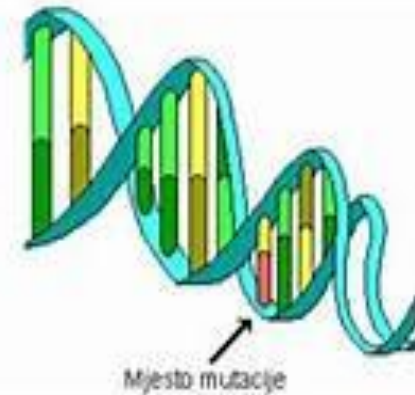

Da ponovimo?

- Šta su geni, genotip, fenotip?
- Koja je garnitura hromozoma prisutna u tjelesnim ćelijama, a koja u polnim?
- Gdje se nalaze geni, DNK?
- Šta su hromozomi?
- Šta su homologni hromozomi? U kojim ćelijama su prisutni?

- **Mutacije** su promjene u naslednim materijalu. Mogu biti **genske i hromozomske**.

- **Genske mutacije** - Promjene u samim genima.
- Mutacijama se ostavruje raznovrsnost i osnova za prirodnu selekciju i evoluciju

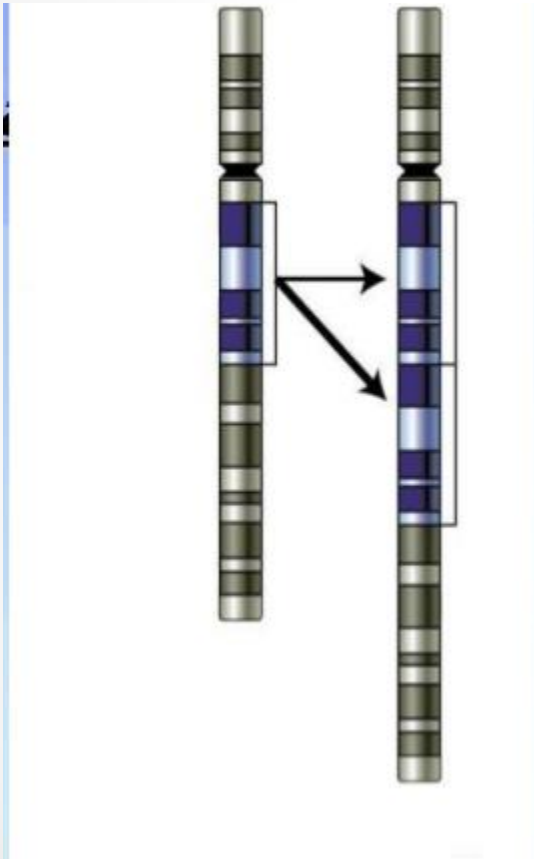

Hromozomske mutacije

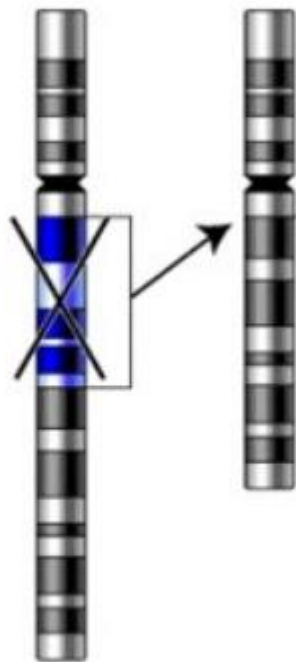
- Hromozomske mutacije su promjene koje nastaju u hromozomima pri formiranju gameta.
- Mogu biti :
  - promjene u strukturi (građi) hromozoma-hromozomske aberacije
  - promjene u broju hromozoma

Promjene u strukturi hromozoma

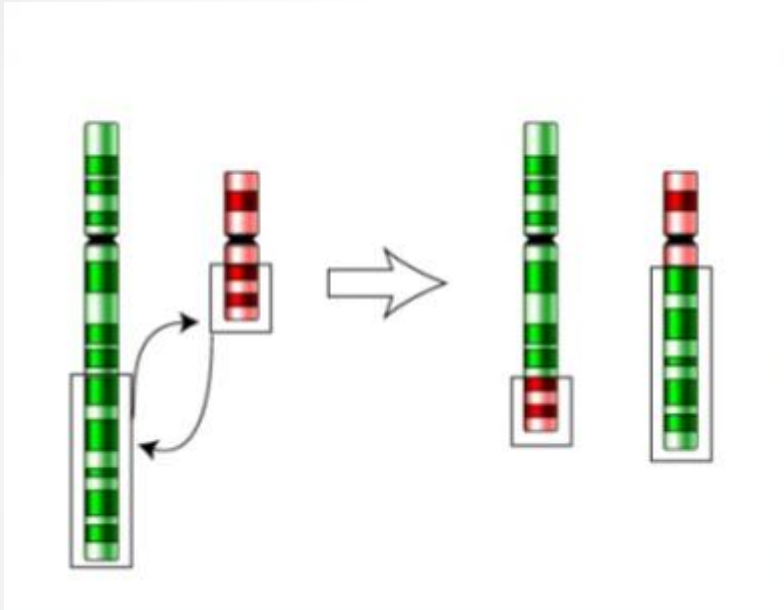

- postoji više vrste ovih promjena
- **DUPLIKACIJE** – predstavljaju dupliranje tj. udvajanje pojedinih delova hromozoma,

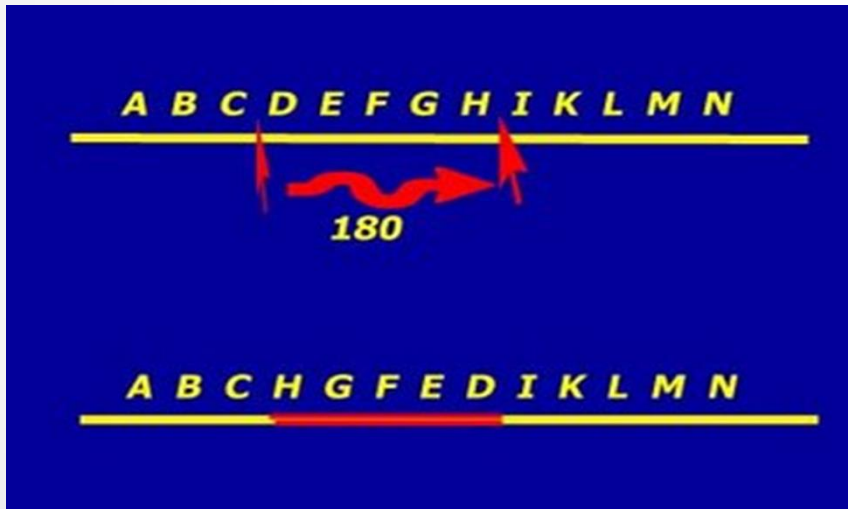

- **DELECIJE** –gubitak pojedinih delova ili čitavih hromozoma

- **Translokacije**
predstavljaju razmjenu
djelova nehomologijh
hromozoma.

- **Inverzije** su promjene redosleda gena na hromozomu

Promjene u broju hromozoma

- Poliploidije - su promene broja čitave garniture hromozoma.
- čestesu kod biljaka, ovako postaju nove vrste
- Pr: $2n + n = 3n$ – triploid
- $2n + 2n = 4n$ - tetraploid

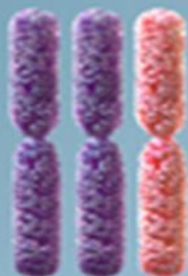
Triploidy

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

XXX

or

XXY

or

XYY

- **Aneuploidije-** Su promene broja pojedinačnih hromozoma.

Primjeri:

a) **dizomik**-normalan genotip, $(2n)$, 2 hromozoma u jednom homologom paru:

b) **Monozomik** - nedostaje 1 hromozom iz homologog para; $(2n-1)$

c) **nulizomik**-nedostaje ceo par homologih hromozoma; $(2n-2)$

d) **trizomik**-1 hromozom više u homologom paru; $(2n+1)$

